

ARVIOINTIKERTOMUS 2018

Janakkalan kunta

Tarkastuslautakunta 27.5.2019

Sisällys

1. Tarkastuslautakunta	2
1.1. Tehtävät ja toiminnan tarkoitus	2
1.2. Lautakunnan kokoonpano	2
1.3. Tarkastuslautakunnan toiminta	3
1.4. Arvio kunnanhallituksen laatiman toimintakertomuksen laadusta, luotettavuudesta ja kehittämistarpeista	3
1.5. Sidonnaisuusilmoitukset	4
2. Tuloksellisuutta edistäviä toimenpiteitä.....	4
3. Tuloksellisuuden kannalta kehitettäviä asioita.....	6
4. Strategisten tavoitteiden toteutumisen arviointi.....	8
5. Talouden arviointi	9
6. Tarkastuslautakunnan esitys tilinpäätöksen käsittelystä ja vastuuvapauden myöntämisestä	12

1. Tarkastuslautakunta

1.1. Tehtävät ja toiminnan tarkoitus

Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko kunnan toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Tarkastuslautakunnan tehtävänä on myös arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää. Lautakunta huolehtii kunnan ja sen tytäryhtiöiden tarkastuksen yhteen sovittamisesta. Tarkastuslautakunnan tehtävänä on myös sidonnaisuusilmoitusten vastaanottaminen ja niiden vieminen valtuustolle tiedoksi.

Tarkastuslautakunta kohdistaa arvioinnin tuloksellisuuden kannalta keskeisiin tavoitteisiin ja toimintoihin. Kuntalain perustelujen mukaan erityisesti tulisi kiinnittää huomiota tavoitteisiin, jotka eivät ole toteutuneet.

Tarkastuslautakunta on laatinut toimikaudelleen arviointisuunnitelman ja vuosittaisen työohjelman, joiden mukaisesti arviointikohteet on pääasiassa kohdistettu.

1.2. Lautakunnan kokoonpano

Valtuuston 12.6.2017 asettaman tarkastuslautakunnan kokoonpano:

<u>Jäsen</u>	<u>Varajäsen</u>
Miikka Anttila (pj)	Katja Lahti
Sirkka-Liisa Aho (varapj) 17.9.2018 asti	Lasse Särkimäki
Piia Nylund (varapj) 17.9.2018 lähtien	
Leenamaria Keipilä	Tapani Ryyänen
Eini Nurmi	Riitta Lindell
Samuli Vesioja	Marko Hettula

Piia Nylund toimi kunnanhallituksen varajäsenenä ja lupajaoston jäsenenä syksyyn 2018 asti.

Kunnan tilintarkastusyhteisönä on toiminut BDO Audiator Oy, vastuunalaisena tilintarkastajana JHT, HT Minna Ainasvuori.

1.3. Tarkastuslautakunnan toiminta

Tarkastuslautakunta on arvioinut tavoitteiden toteutumista kunnanhallituksen ja lautakuntien laatimien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen pohjalta. Lautakunta on lisäksi tutustunut toimielinten tekemiin päätöksiin ja kuullut viranhaltijoita ja työntekijöitä arviointinsa tueksi.

Tarkastuslautakunta kokoontui 10 kertaa vuoden 2018 arviointia varten. Arviointisuunnitelmassa valittiin painopistealueeksi erityisesti seuraavat osa-alueet:

- Koulukeskushanke
- Varhaiskasvatus
- Opetuksen pedagogiikan merkitys
- Kotihoito
- Vammaispalvelut
- Nuorisopalvelut

Lisäksi tarkastuslautakunta teki tutustumiskäynnit Elsa ja Pauli Kodit -yhtiöön, Kettukallion päiväkotiin, Nuorten työpaja Kinoon ja Tervakosken koululle.

Tarkastuslautakunnan kokousten päätöksenteko on tapahtunut puheenjohtajan esittelystä ja tarkastuslautakunnan sihteerinä on toiminut tilintarkastaja.

1.4. Arvio kunnanhallituksen laatiman toimintakertomuksen laadusta, luotettavuudesta ja kehittämistarpeista

Tilinpäätös ja toimintakertomus on laadittu olennaisilta osin siitä annettujen ohjeiden mukaisesti. Toimintakertomus sisältää tiedot, jotka on esitetty kunnan tilinpäätöstä ja toimintakertomusta koskevassa kirjanpitolautakunnan yleisohjeessa. Tilintarkastajat eivät ole todenneet olennaista huomautettavaa tilinpäätöksestä.

Tarkastuslautakunta on toistuvasti kiinnittänyt huomiota tavoitteiden mitattavuuteen ja mittarien asettamiseen. Kehitystä on tapahtunut, mutta edelleen tässä suhteessa on parannettavaa. Esimerkkinä nostetaan seuraavat:

Janakkalan Teollisuusalueet Oy:n tavoitteena oli "tarjota kilpailukykyisiä ja toimivia tilaratkaisuja", mutta tavoitteelle ei ole asetettu tarkempaa mittaria. Vertailukohtana voi katsoa esimerkiksi Janakkalan Vesi -liikelaitoksen tavoitteen "Taksat tulee pitää kilpailukykyisenä ympäristökuntien vesilaitoksiin verrattuna." Tavoitteelle on asetettu konkreettinen ja arvioitavissa oleva mittari: euromääräiset kuutiohinnat.

Tarkastuslautakunta pohti toimialojen itsearviointien yhteismitallisuutta. Erityisesti sivistystoimen tavoitteiden arvioinnissa huomio kiinnittyi siihen, että toteutumisesta on annettu erittäin hyvät arviot, mutta toisaalta tavoitteet ovat olleet aiemminkin samoja ja ne oli saavutettu. Tavoitteen tulisi olla sellainen, jossa on aidosti tavoiteltavaa ja haastetta. Hyvä tavoite on myös realistinen suhteessa käytettävissä oleviin resursseihin.

1.5. Sidonnaisuusilmoitukset

Kuntalain 84 §:n mukaan laissa todettujen luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden on tehtävä sidonnaisuusilmoitus johtotehtävistään sekä luottamustoimistaan elinkeinotoimintaa harjoittavissa yrityksissä ja muissa yhteisöissä, merkittävästä varallisuudestaan sekä muista sidonnaisuuksista, joilla voi olla merkitystä luottamus- tai virkatehtävien hoitamisessa. Ilmoitusvelvollisuus astui voimaan uuden valtuustokauden alusta lähtien.

Keskushallinto lähetti ilmoitusvelvollisille ohjeet ja muistutuksia ilmoitusten jättämisestä. Myös tarkastuslautakunta on toistuvilla omilla huomautuksillaan pyytänyt ilmoitusvelvollisia hoitamaan asian. Tästä huolimatta 13 ilmoitusvelvollista on edelleen jättänyt antamatta sidonnaisuusilmoituksen (tilanne arviointikertomuksen hyväksymishetkellä). **Tarkastuslautakunta muistuttaa, että sidonnaisuuksien ilmoittaminen on kuntalaissa säädetty velvollisuus ja kehottaa edelleen ilmoitusvelvollisia ilmoittamaan lain edellyttämät tiedot.**

2. Tuloksellisuutta edistäviä toimenpiteitä

<i>Liikuntapalvelut</i>	Liikuntapalveluiden toiminta on ollut onnistunutta ja käyntimäärät korkeat. Käyttäjiä on osallistettu ja liikuntapalvelut järjestävät ohjattua toimintaa kaikille ikäryhmille.
<i>Kuntakonserni</i>	Konserniohjaukseen on kiinnitetty huomiota, samoin Janakkalan Veden korjausvelkaan. Janakkalan Asuntojen käyttöaste nousi. Elsa ja Pauli kotien toiminnalla on pyritty turvaamaan ikäihmisten lähipalveluja.
<i>Työttömyysaste</i>	Janakkalassa työttömyysaste on laskenut vuoden 2018 aikana 0,3 prosenttia ja nuorten (alle 25-vuotiaiden) työttömyys on laskenut 2,1 prosenttia.
<i>Vammaispalvelut</i>	Vammaispalveluissa asumispalveluyksikkö Honkakoti siirtyi kunnan tuottamasta palvelusta 1.7.2018 lukien Elsa- ja Paulikodit Oy:lle. Tämä on myös yksi tapa tuottaa lähipalveluja.

<i>Janakkalan Vesi -liikelaitos ja Janakkalan Teollisuusalueet Oy (JTA)</i>	Janakkalan Vesi on tulouttanut sille asetettujen tavoitteiden mukaisesti, 256 te (tilinpäätös s 54 ja 55). Myös JTA on tulouttanut asetettujen tavoitteiden mukaisesti, 100 te.
<i>Yritystalo Veturi</i>	Yritystalo Veturin toiminta alkoi. Positiivista on, että kunnan tarjoamat elinkeinopalvelut saa nyt samasta paikasta.
<i>Elinvoimapalvelut</i>	Vuoden alussa elinvoimapäällikön virka muuttui kokoaikaiseksi ja vuoden alkupuolella palkattiin elinvoimakoordinaattori. Kuntakehitys on oma tulosalue, johon kuuluvat elinvoima-, viestintä- ja kulttuuritoiminta.
<i>Janakkalan Asunnot</i>	Yhtiössä tehtyjä markkinointitoimenpiteitä on tärkeää jatkaa. Yhtiössä tulee ennakkoluulottomasti kehittää myös sähköisiä palveluita, esimerkiksi vapaiden asuntojen esittelyä internetissä olisi suositeltavaa kehittää.
<i>Koulukeskus -hankkeet</i>	Koulukeskushankkeita koskeva valtuuston päätös tehtiin 12.11.2018. Päätös antaa pohjan lapsimyönteisyydelle, oppimisympäristöjen kehittämiseksi ja väkiluvun kasvutavoitteille. Myös kylien kehittäminen mahdollistuu ratkaisun myötä. Koulukeskushankkeiden suunnittelussa on huomioitava seuraavat vuosikymmenet - kouluja ei rakenneta vain tämän päivän opetussuunnitelmien toteuttamiseen.
<i>Sähköiset palvelut terveydenhuollossa</i>	Terveydenhuollossa on kehitetty sähköisiä palveluita, mm. sähköinen ajanvaraus ja minunterveyteni.fi -palvelu, jotka osaltaan ovat aikaansaaneet säästöjä.
<i>Perheiden palvelut</i>	Perhekeskustoimintamalli on herättänyt kiinnostusta muuallakin ja saanut kiitosta. Asiakkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia on lisätty. Haasteena on ollut, että asiakkaat eivät toivotussa määrin ole osallistuneet järjestettyihin tilaisuuksiin. Osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista on hyvä edelleen laajasti tiedottaa ja alentaa osallistumiskynnystä yhteisiin tilaisuuksiin.
<i>Kotihoito</i>	Kotihoitoa on organisoitu uudelleen ja mobiilijärjestelmä on otettu käyttöön. Järjestelmän tavoitteena on lisätä välitöntä asiakastyötä. Kotihoito osallistuu myös ESR-rahoituksella toteutettavaan hankkeeseen, jonka tavoitteena on työhyvinvoinnin ja tuottavuuden parantaminen. Kotihoidon yöaikaisen hoidon käyttöönottoa suunniteltiin. Kotihoidon jatkuva kehittäminen on tärkeää, koska asiakkaat ovat yhä huonokuntoisempia.
<i>Nuorisopalvelut</i>	Nuorten työpaja Kinon toiminnan vakiinnuttaminen on ollut hyvä asia. Nuorisopalveluiden työntekijät kohtaavat asiakkaita vuoden varrella paljon, vaikka toimintaa tehdään vähin resurssein. Nuorisotilojen aukioloaikoihin on toivottu joustoa ja olisi toivottavaa, että tähän pystyttäisiin siirtämään resursseja tulevaisuudessa.
<i>Kunta työnantajana</i>	Janakkalan kunta on työnantajana houkutteleva, rekrytoinneissa on onnistuttu ja henkilöstöä on koulutettu. Tyhy-toiminta on jatkuvaa ja kehityskeskusteluja on käyty aiempaa enemmän.

3. Tuloksellisuuden kannalta kehitettäviä asioita

<i>Kunnan talous</i>	Velkaantuminen huolettaa, erityisesti isot investoinnit ja kunnan vaikuttamattomissa olevat asiat, mm. sairaanhoitopiirin kiinteistöjen kirjanpidollinen arvostus ja tulevien mahdollisten arvonlennustarpeiden vaikutus jäsenkuntien kirjanpitoon.
<i>Veturille tavoitteita</i>	Yritystalo Veturille pitäisi olla mitattavat tavoitteet. Nyt siihen on panostettu ja jo tilojen muutoksiin meni paljon rahaa. Onko selvää, mitä Yritystalo Veturilta odotetaan ja miten sen tavoitteiden toteutumista ohjataan ja seurataan?
<i>Tarkoituksenmukaisten vuokra-asuntojen saatavuus</i>	Janakkalan Asunnot Oy:n haasteena on pystyä tarjoamaan tarkoituksenmukaisia ja houkuttelevampia asuntoja sekä vastaamaan kysyntään. Käyttöasteen pysyminen korkealla on kriittistä yhtiön tulevaisuuden kannalta. Nyt kunnalla on kaksi yhtiötä, jotka tarjoavat vuokra-asuntoja, onko tarpeen tulevaisuudessa mieltä järjestelyjä vuokraustoimintaan?
<i>Tonttien houkuttelevuus</i>	Strategiassa on todettu, että kunnalla on tarjota omaleimaisia ja monipuolisia asumismahdollisuuksia. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi on vielä paljon tehtävää. Tällä hetkellä tontit eivät houkuttele ja niiden myynti on ollut vähenemään päin.
<i>Asukasluvun kehitys</i>	Asukasluvun lasku jatkui. Tarkastuslautakunta esittää huolensa siitä, mitä asialle voidaan tehdä, koska uusienkin strategisten tavoitteiden mukaan Janakkala on kasvava kunta.
<i>Sote- ja maakuntauudistuksen valmistelut</i>	Sote- ja maakuntauudistuksen valmisteluun käytettiin paljon viranhaltijoiden aikaa. Uudistuksen kaatumisen vuoksi tavoitteita jäi saavuttamatta. Hankevalmistelussa syntyneitä aineistoja ja kehittämissuunnitelmia kannattaa hyödyntää ja tehdä edelleenkin yhteistyötä Kanta-Hämeen muiden toimijoiden kanssa.
<i>Sairauspoissaolot</i>	Sairauspoissaolot ovat lisääntyneet merkittävästi edellisestä vuodesta. Sairauspoissaoloja kertyi 14,3 pv/hlö vuonna 2018, kun vuonna 2017 vastaava luku oli 12,8 pv/hlö.
<i>Vuokratyöntekijöiden käyttö</i>	Tilinpäätöksestä on havaittavissa, että eri tulosalueilla osa säästyneistä henkilöstökuluista on käytetty sijaisten hankintaan ostopalveluna. Kannattaa pohtia lisääkö esimerkiksi Seuturekryn käyttäminen kustannuksia verrattuna siihen, jos kunta palkkaisi omia vakituisia sijaisia. Vaikutukset asiakkaisiin ja työyhteisöihin pitäisi myös huomioida.
<i>Osaamisen kehittäminen, koulutukset</i>	Henkilöstön kouluttamiselle tulisi asettaa selkeitä mittareita ja tavoitteita, jotta on mahdollista arvioida koulutusten vaikuttavuutta ja taloudellisuutta. Monesti koulutuksille on asetettu päivälukumäärätavoitteita, mutta onko tämä oikea tapa?

<i>Palvelutarpeiden tunnistaminen perusturvassa</i>	Tarkastuslautakunta esittää huolensa siitä, hakeutuvatko erityisessä avun tarpeessa olevat henkilöt oikein suunnattujen palveluiden piiriin ja onko edes tiedossa se, ketkä kaikki ovat sosiaali- ja terveyspalvelujen tarpeessa olevia kuntalaisia. Osalle palvelujen käyttöä voi vaikeuttaa käyntimaksujen nostaminen.
<i>Toimeentulotuki</i>	Toimeentulotuen hallinnoinnin siirtyminen Kelalle on lisännyt kunnan työntekijöiden työmäärää, koska kuntalaisia joudutaan neuvomaan ja ohjaamaan Kelan palveluiden piiriin.
<i>Hoidon saatavuus</i>	Huolestuttavaa on, että kiirettömään hoitoon ei ole päästy tavoitteeksi asetetussa ajassa. Tavoitteena on ollut, että kiireetön pääsy lääkärille, hoitajalle ja fysioterapeutille toteutuu alle 7 vuorokaudessa, mutta toteuma on ollut lääkärille pääsyssä 18 vrk, hoitajalle 5 vrk ja fysioterapeutille 12 vrk.
<i>Vesi- ja viemäriverkoston kunto ja veden laatuvaatimukset</i>	Vesi- ja viemäriverkoston ikääntymisen pysäyttäminen on asetettu tavoitteeksi. Tilinpäätöksen mukaan investointisuunnitelman painopiste on siirretty uudisrakentamisesta saneerauksiin, mutta tarkempaa tietoa verkoston ikääntymisen pysäyttämisen onnistumisesta ei ole annettu. Talousveden laatusuurunnassa on löytynyt muutama aistinvarainen poikkeama, mutta tilinpäätöksestä ei ilmene mittauksen kokonaismäärää, johon poikkeamia voi verrata.
<i>Konserniyhtiöiden ja liikelaitoksen tuloskehitys</i>	Konserniyhtiöiden tuloksen heikentyminen menneiden lähivuosien aikana on merkillepantavaa. JAS Oy:n tuloksen kehittymisen suunta on ollut negatiivinen vuosina 2017 ja 2018. Myös JTA:n talouden kehitys on heikentynyt ajanjaksolla 2016-2018. Tarkastuslautakunta nosti esille arviointikertomuksessa 2017, että Janakkalan Vesi -liikelaitokselle asetettu lisätuloutusvaatimus ei saisi heikentää liikelaitoksen toimintakykyä ja selviytymismahdollisuuksia välttämättömistä investoinneista. Vuodelle 2019 liikelaitoksen lisätuloutusvaatimus laskettiin 100.000 euroon.
<i>Houkuttelevat taajamakeskukset</i>	Tarkastuslautakunta on huolissaan taajamakeskusten yleisilmeestä ja houkuttelevuudesta. Esimerkiksi viheralueiden kehittämistä voisi tehdä yhteistyössä Kiipulan ammattiopiston ja muiden oppilaitosten kanssa. Elinympäristön viihtyisyydellä on olennainen merkitys myös uusien asukkaiden houkuttelemisessa.

4. Strategisten tavoitteiden toteutumisen arviointi

Vuoden 2018 arvioinnin pohjana on 14.3. 2016 valtuustossa hyväksytty kuntastrategia. Uusi strategia hyväksyttiin vuoden 2018 aikana, mutta sitä noudatetaan vasta vuodesta 2019 alkaen.

Kertomusvuonna noudatetun strategian tavoite on:

Janakkala on kasvava kunta, jonka talous on kestäväällä pohjalla ja kuntalaisten kokonaisuus on kaiken toiminnan perusta.

Strategian pitkän aikavälin tavoitteiksi oli asetettu

1. Hyvinvoiva kuntalainen

Liikunta- ja kulttuuripalveluita on kehitetty monipuolisesti. Työttömyysaste on laskenut vuoden aikana, erityisesti nuorten (alle 25-vuotiaitten) työttömyys on laskenut. Kuntalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia on lisätty. Perhe- ja ikäkeskukset ovat uudenaikainen tapa organisoida palveluita kuntalaisten tarpeita ajatellen.

2. Monipuoliset mahdollisuudet asua taajamissa ja kylissä

Asumistottumukset muuttuvat. Omakotiasuminen ei ole yhtä vetovoimaista kuin ennen. Janakkalan Asunnot Oy:lta tiedustellaan pieniä asuntoja, joita yhtiöllä ei ole ollut tarjota tarpeeksi.

Kaavoitus on keskittynyt taajamiin, mutta strategisena tavoitteena on tarjota monipuolisia asumismahdollisuuksia. Janakkalan vetovoimatekijä voisi erityisesti olla kyläien hyödyntäminen osana monipuolista asumistarjontaa.

3. Viihtyisät ja toimivat taajamakeskustat

Taajamien kehittäminen on ollut esillä kaavoituksessa (mm. Turengin S-market). Marraskuussa valtuustossa tehty koulukeskusten rakentamispäätös liittyy myös taajamien kehittämiseen. Turengin linja-autoasema purettiin ja alueelle on kaavoitettu kerrostaloasuntoja. Tervakosken terveysaseman uudisrakennus turvaa toimivia ja laadukkaita lähipalveluja.

4. Aktiivinen ja innostava elinvoimapolitiikka

Elinvoimapolitiikkaan on panostettu merkittävästi. Elinvoimapäällikön viran muuttaminen kokoaikaiseksi ja yritystalo Veturin käynnistäminen ovat olleet myönteisiä uudistuksia. Elinkeinopalvelut saadaan nyt yhdeltä luukulta.

5. Toimivat ja laadukkaat palvelut

Digitaalisia palveluita on kehitetty. Sähköinen ajanvaraus ja minunterveyteni.fi – palvelut mahdollistavat myös säästöjä. Vuoden aikana perustettiin kaksi yksityistä päiväkotia, joissa on käytössä varhaiskasvatuksen palveluseteli. Palautteen

kerääminen olisi tärkeää, jotta palveluseleillä tuotettujen palveluiden vaikuttavuutta voidaan arvioida.

Vanhustyön ikäkeskus on toiminut asiakaslähtöisesti ja asiakaspalvelupuhelut ovat ohjautuneet hyvin palvelusuunnittelijoille.

5. Talouden arviointi

Käyttötalous- ja tuloslaskelmaosat

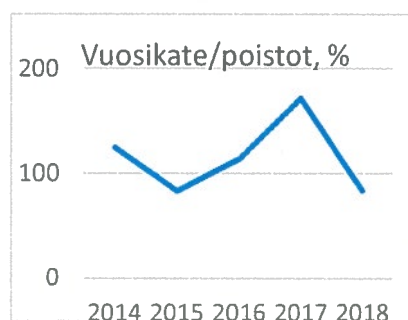
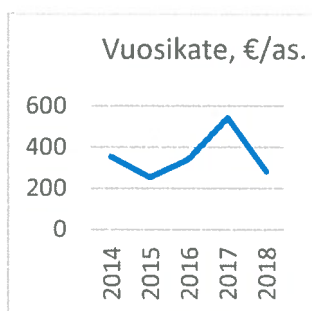
Valtuustoon nähden sitovia eriä käyttötalousosassa ovat tulosalueen toimintatuotot, valmistus omaan käyttöön sekä toimintakulut.

Olelliseksi katsottavia määrärahojen ylityksiä tai tuloarvioiden alituksia ei toteutunut. Kunnan tasolla (ilman liikelaitosta) käyttötalouden menot 108,5 milj. euroa ylitti talousarvion noin 0,3 milj. eurolla. Käyttötalouden tulot 25,5 milj. euroa toteutuivat arvioitua paremmin (n. 0,7 milj. euroa). Merkittävin tuloarvion ylitys syntyi maaseutupalveluiden yksikössä (+0,4 teur).

Vuonna 2018 kunnallisveroprosentti oli ennallaan 21 %. Verotulot 63,3 milj. euroa toteutuivat 0,3 milj. euroa muutostalousarviota suurempina mutta n. 1,5 miljoonaa euroa edellisvuotta heikompina euroa (-2,3 %). Kunnallisverotuloja kertyi kertomusvuonna noin 57,5 milj. euroa (vuonna 2017: 58,5 milj. euroa). Kiinteistöveroprosentit olivat edellisen vuoden tasolla. Kiinteistöveron tuotto 3,7 milj. euroa oli edellisvuoden tasolla. Yhteisöveron tuotto oli 2,1 milj. euroa (vuosi 2016: 2,7 milj. euroa).

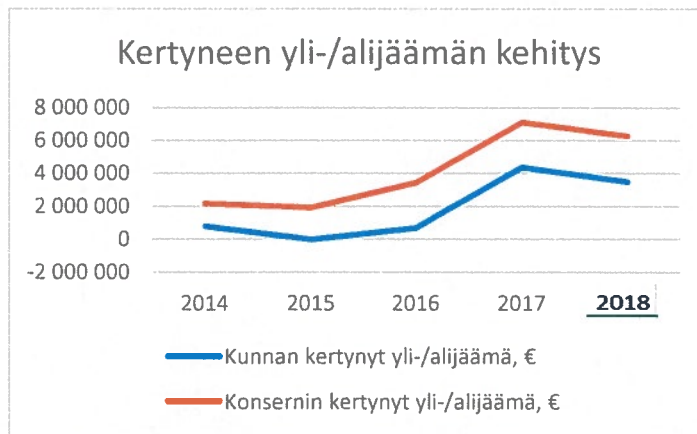
Valtionosuudet olivat vuonna 2017 23,1 milj. euroa (2016: 24,2 milj. euroa). Valtionosuudet toteutuivat talousarvion mukaisena.

Vuosikate oli 4,64 milj. euroa (vuonna 2017: 9,02 milj. euroa). Vuosikate asukasta kohden oli 282 euroa (vuonna 2017: 543 euroa/as). Vuosikatteella katettiin 84 % poistoista (vuonna 2016: 172 %).

Ajanjaksolla 2014-2018 kunnan vuosikate ei ole riittänyt kattamaan poistoja vuosina 2015 ja 2018. Perusoletus on, että mikäli vuosikate on siitä vähennettävien suunnitelmapoistojen suuruinen, kunnan tulo-rahoitus olisi riittävä. Tämä mittari pätee erityisesti, kun investoinnit ja poistot ovat samalla tasolla.

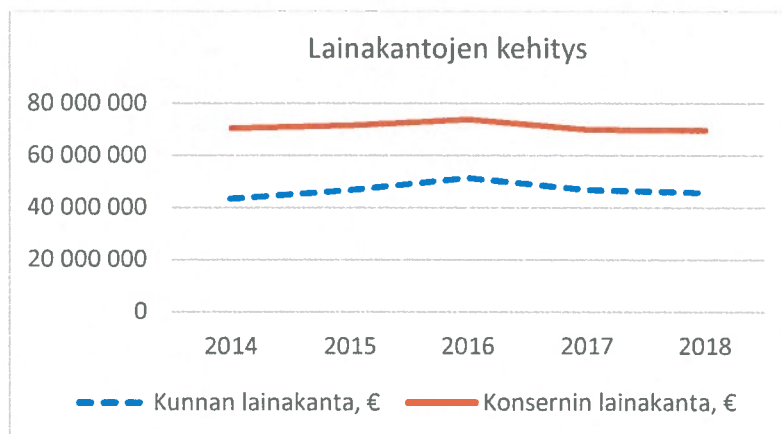
Vuoden 2018 tulos oli alijäämäinen sekä kunnan että konsernin osalta. Kunnan tilinpäätöksessä alijäämä oli 881 te ja konsernissa 850 te. Kuntakonsernin kertyneen yli-/alijäämän kehitys on kuvattu alla olevassa kaaviossa.

Rahoitusosa

Investointimenojen määrä, 5,1 miljoonaa euroa, alitti alkuperäisen talousarvion n. 2,1 miljoonalla eurolla ja muutetun talousarvion n. 1,6 miljoonalla eurolla. Toiminnan ja investointien rahavirta toteutui 3,2 milj. euroa positiivisena.

Pitkäaikaisten lainojen lisäys oli 5 milj. euroa ja vähennys 7,44 milj. euroa, joten kunnan nettovelat pienenevät. Kunnan lainakanta oli tilinpäätöksessä 2 784 euroa/asukas, kun se vuonna oli 2017 2829 euroa/asukas. Koko maan (Manner-Suomi) lainakanta oli 3 052 euroa/asukas ja Kanta-Hämeessä keskimäärin 3 168 euroa/asukas.

Kunnan vakavaraisuutta ja alijäämän sietokykyä kuvaava omavaraisuusaste oli edelleen alle 50 %:n ollen 44,4 % (vuonna 2016: 45,3 %). Kuntataloudessa yleisesti on pidetty hyvänä omavaraisuusasteena 70 % tasoa, sen sijaan alle 50 % taso merkitsee voimakasta velkarasitetta.

Suhteellinen velkaantuneisuusaste oli 60,4 %, ja heikkeni näin edellisvuodesta (2017: 57,7 %). Tunnusluku ilmaisee, paljonko kunnan yhden vuoden käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun.

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä viideltä vuodelta oli vuonna 2018 noin 0,4 miljoonaa euroa (2017: 0,6 milj. euroa). Positiivinen tunnusluku tarkoittaa, että kunnalla on toiminnan ja investointien jälkeen jäänyt rahavirrasta hieman esimerkiksi lainojen lyhennyksiin.

Kriisikuntatarkastelu

Kuntalain muutos tuli voimaan 1.3.2019 ja myös kriisikuntamittarit muuttuvat. Uusia raja-arvoja sovelletaan ensimmäisen kerran vuonna 2022 vuosien 2020 ja 2021 tilinpäätösten tunnuslukujen perusteella.

Tällä hetkellä kuntalain mukaan erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettely voidaan käynnistää, jos kunta ei ole kattanut kunnan taseeseen kertynyttä alijäämää säädetyssä määräajassa. Arviointimenettely voidaan lisäksi käynnistää, jos asukasta kohden laskettu kertynyt alijäämä on kuntakonsernin viimeisessä tilinpäätöksessä vähintään 1 000 euroa ja sitä edeltäneessä tilinpäätöksessä vähintään 500 euroa, tai kunnan rahoituksen riittävyyttä tai vakavaraisuutta kuvaavat kunnan ja kuntakonsernin talouden tunnusluvut ovat kahtena vuonna peräkkäin täyttäneet seuraavat raja-arvot:

		2017	2018	
Asukasta kohden laskettu kertynyt alijäämä on kuntakonsernin viimeisessä tilinpäätöksessä vähintään 1 000 euroa/as ja sitä edeltäneessä tilinpäätöksessä vähintään 500/as euroa.	Raja-arvo	-500	-1000	Ei täyty
	Toteuma	266	211	
TAI jos kahden viimeisen tilinpäätöksen mukaan seuraavat tunnusluvut täyttyvät:				
• Kuntakonsernin vuosikate on negatiivinen (vuosikate eur/as)	Toteuma	689	422	Ei täyty
• Kunnan tuloveroprosentti on vähintään 1,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroprosentti (2017: 19,90, 2018; 19,86)	Raja-arvo	20,90	20,86	Täyttyy
	Toteutuma	21,00	21,00	
• Asukasta kohden laskettu kuntakonsernin lainamäärä ylittää kaikkien kuntakonsernien keskimääräisen lainamäärän (2017: 6 299 eur/as) vähintään 50 prosentilla	Raja-arvo	9 449		Ei täyty
	Toteuma	4230	4243	Vuoden 2018 konsernien keskiarvoa ei tiedossa
• Kuntakonsernin suhteellinen velkaantuminen on vähintään 50 prosenttia.		65,1 %	67,7 %	Täyttyy

6. Tarkastuslautakunnan esitys tilinpäätöksen käsittelystä ja vastuuvapauden myöntämisestä

Tarkastuslautakunnan mielestä kunnan vuoden 2018 toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet saavutettiin pääsääntöisesti.

Tarkastuslautakunta esittää valtuustolle, että tilinpäätös tilikaudelta 1.1.2018-31.12.2018 hyväksytään ja, että tilivelvollisille toimielinten jäsenille ja viranhaltijoille myönnetään vastuuvapaus tilikaudelta 2018.

Tarkastuslautakunta kiittää kunnan viranhaltijoita, työntekijöitä ja luottamushenkilöitä hyvästä yhteistyöstä vuoden 2018 arviointityössä.

Janakkalassa 27.5.2019

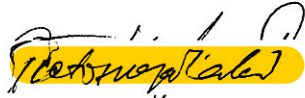
Miikka Anttila
puheenjohtaja

Leenamaria Keipilä
jäsen

Samuli Vesioja
jäsen

Piia Nylund
varapuheenjohtaja

Eini Nurmi
jäsen

Kansilehden kuva Eini Nurmi: Näkymä Suurusuolta